

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

Alium pro alio occidens.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

Restitutio
P. 4. §. 1.
... non posse remittere damnum factum alteri, si
... suis hereditibus; ergo non possumus recurrere ad
... remissionem. Respondeo: hoc iam dictum est sa-
... a num. 10.

16. Hoc pertinent tres subdubitationes. Prima, an qui
... si invadatur, nec tamen fugit, sed occidit,
... ad restitutionem obligetur. Respondeo, qui
... solum tunc delinquit contra Charitatem, ut pote
... magno incommodo per fugam poterat illud
... vitari; consequenter putant, nullum vsge-
... restitutionem. Ita Less. lib. 2. cap. 9. dub. 2. n. 136. &
... 107. Molin. disp. 81. num. 2. Qui vero censent etiam
... contra iustitiam, ut pote, quia unusquisque habet
... occidere auctoritate privata; restitutionis oneri
... merito submittunt. Ita de Lugo tom. 1. de
... 10. §. 1. n. 170. & d. 11. sect. 2. num. 55. Nos expecta-
... iterum damus, quod num. 15. proposuimus:
... invadentem posse præsumi damna eventura re-
... mittere. &c.

17. Secunda: Quid iuris in restitutione, quando, qui
... initium dedit, occidit, vel occiditur. Respondeo, si
... de causam solum verbis Paulo, & Paulus
... Petrum, sanè Paulus reus erit restitutionis. Ita
... 4. lib. 2. cap. 9. d. 2. n. 137. quia ob
... verborum contumeliam, iniuste Petrum occi-
... Si contra, in eandem Petrum solis verbis rixante
... Paulum transfunderet; ad nihil tenetur Petrus
... quia quavis prædictæ verbalis rixæ & peccato au-
... fuerit; tamen postquam gladio contra ipsum Pau-
... insurgit, potest se defendere, & cum moderamine
... occidere iniuste insurgentem: sic ergo de similibus phi-
... sophatur.

18. Tertia: Si pugnantibus Petrus cum Paulo, socij
... occidunt aliquem obligabuntur Petrus, &
... Paulus est restitutionem occisi; Respondeo: si ex citati-
... socios, obligati non est dubium; quia iam sunt
... homicidij: At si sponte hi socij se impetue-
... runt, ipsimet impetent: neque enim sola mea pugna
... causa est (nisi multum per accidens) ut alij accurrant,
... pugnent, occidantque, vide tamen quæ dicam mox §. 5.

19. Illa quidem difficultas est non vulgaris: Si ego
... socios excitavi ad pugnam, & deinde remanet aliquis
... occisus ex ipsis meis sociis; an ego huic occiso restituti-
... nem debeam;

Respondeo: Duplex de morte est sententia: Altera
... debere restitutionem; imò & contrahere irre-
... gularitatem; quia per consilium, & suasionem causa
... fuit mortis. Ita Suarez, Avila, Navar. Cominch. quos
... citat, sequiturque Dian. p. 4. tra. 2. de irreg. res. 1. 2. Al-
... tera negat restitutionem debere, negatque irregulari-
... tatem contrahere. Ita Vasquez, Turrian. Gaspar Hurtad.
... quos citat, sequiturque de Lugo disp. 12. sect. 3. num. 58.
... quia suadent, licet peccet contra Charitatem; cum ta-
... men nec fraude, nec dolo suadet, non peccat contra ju-
... stitiam; scienti enim, & volenti non fit injuria: ergo
... damna ex occasione orta non tribuantur illi, ut Authori
... imputo. Quare si tu contra iustitiam non peccas; nec de-
... bes esse obnoxius restitutioni, nec irregularitati: quod si
... socios, propter aggressionem tuam injustam contra tuos
... inimicos; in necessitatem concessisti pugnandi; quia
... inimicum adversarij, ut te offenderent contra, tuos
... socios insurrexerunt, atque aliquem ex his occiderunt:
... sanè tunc obligaberis ad restitutionem, & si irregulari-
... tas: qui tunc injusta causa fuisti mortis tui socij: ut ex
... te constat.

Pro bonis spiritualibus occisi, an aliquid debeatur?

20. Dubitatur quarto: An pro bonis spiritualibus,
... que fecisset occisus, si vixisset, debeat aliquid injustus
... homicida?

Respondet Lessius lib. 2. c. 9. d. 17. nihil debere; Bona
... Part. I.

enim illa vel considerantur quoad meritum, vel quoad
satisfactionem. Prius est irreparabile; quia meritum
vnius non potest alteri dari, atque adeo meritum ho-
micidæ non potest reparare meritum occisi, quoad sa-
tisfactionem autem, quamvis hæc possit alteri dari, ta-
men non constat in casu nostro, an occisus aliqua sa-
tisfactione sit privatus; neque utrum ea, quam homi-
cida pro eo exhibebit, illi profutura sit. Adde, non
posse certam mensuram constitui; quam sit obligatus
homicida exhibere. Quam ergo dabit? certe in tanta
indeterminatione nullam: hæc ex Lessio.

21. Item, habet sequentem casum: Considerat Pe-
trus testamentum, in quo disponebat, ut ex redditu,
quem exacturus erat ex sua pensione vitalitia, cen-
tum Missæ pro se celebrarentur; interim occisus est
à Paulo, unde ex defectu census; qui ipsius morte
cessavit, Missæ non sunt celebratæ: ad quid obligatur
Paulus;

Respondeo: Salonijs. in 1. 2. q. 62. art. 2. contr. 4. f. 368
apud de Lugo tom. 2. de iust. d. 11. sect. 1. n. 3. Et quidem
merito, ad eas Missas relaxandas obligat Paulum; si
enim opifici à te restituendum est, quod per operas
materiales tuâ causâ minus lucratur, non video, cur,
à te non sit restituendum pro damno spirituali, quod
quis tuâ causâ invitus incurrit. Nec obstat, quod
modò diximus ex Lessio, nesciri, utrum satisfactio hæc
occiso profutura sit; quia nec scit contrarium; ergo
res manet dubia negativè: in hoc autem dubio, melior
esse debet conditio disponens. Quod si verè constet
occisum decessisse in mortali (sed quando de Christia-
no tanta certitudo?) tunc non virgeret prædicta obli-
gatio; siquidem inutiliter pro illa anima eæ Missæ ce-
lebrarentur.

Pro damno personali, an aliquid debeatur?

22. Dubitatur quintò: An ipsa vita, mutilatione,
percussione, vel cicatrice reddita, præciscendo à
damnis alijs, de quibus iam hætenus dictum est, ali-
quid restituendum sit; Respondeo nihil nec spiritua-
le, nec temporale esse ex obligatione restituendum.
Ita Sanch. l. c. conf. c. 4. dub. 1. num. 7. Less. l. 2. c. 9. dub. 23.
multique recentiores contra Scot. Scot. aliòque di-
centes debere compensare pecunia; quorum senten-
tiam probabilem putat idem Less. l. 2. c. 9. d. 23. & c. 9.
dub. 23. n. 140. lege Dicast. l. 2. de iust. rr. 2. disp. 7. dub. 4.
num. 53. nobiscum sentientem, citantemque Nauarr.
Bannez, Petrum Nau. Vasq. Cou. aliòque. Ratio po-
tissima est, quia probabilis est sententia superioris ordinis,
quando in eodem ordine restitui nequeunt; Et huius
ratio est, quia virtus iustitiæ commutativæ, quæ est
illa quæ restitutionem præcipit, respicit, æqualita-
tem: ergo ubi æqualitas inter duo lura esse non po-
test, illuc non se extendit iustitia. Cum ergo nulla
hominis vita, nec pars, ut ita loquar, vitæ, vllâ pecu-
niâ, seu vllò bono inferiori æquari possit; sequitur
iustitiam non se extendere ad præcipiendum dari pec-
cuniam, seu aliud bonum inferius pro vita, &c. Ordo
autem bonorum est huiusmodi, ex Less. l. 2. cap. 11.
dub. 15. Primum locum obtinet bonum salutis æter-
næ; sequitur bonum vitæ, membrorum, tum honoris,
& famæ; denique facultates temporales. Prolixas ra-
tiones, obiectionumque solutiones de hac re lege, si
libet, apud citatos, & vide, quæ dicam infra, cum de
restitutione fama agam.

Alium pro alio occidens.

23. Dubitatur sextò. Quid iuris contra eum, qui vo-
lens occidere vnum, alium interfecit;
Respondeo, Vt id planius reddatur, & multa per hanc
occasionem explicentur; tria certa breviter separemus, ab
incertis quatuor.

Y 2 24. Certum

24. Certum sit mihi primò, (quidquid sentiant Cou. Vgol. alique apud Sanch. l. 9. de mat. d. 32. n. 26.) eum; quia facta diligentia putat hanc esse feram occiditque; sed deinde advertit esse Petrum, v. g. suum inimicum, quem etiam occidisset, si cognovisset (quæ vocatur ignorantia comitans): peccare quidem ex interno affectu; sed non esse verum homicidam, nec contrahere pœnas: unde non esse irregularem, non obligari ad restitutionem ex homicidio; & si occisus fuerit fortè Clericus, non incurere excommunicationem. Ita Sanch. l. c. n. 28. Ratio est, quia illæ pœnæ oriuntur solum ex ipsa actione externa injusta, quæ hic non adest: solus enim pravus ille affectus est interior; nec ex illo processum est ad occisionem.

25. Quod si quis hoc se animo gerat, ut vel occidere hunc quem nescit, vel dubitat, vel etiam suspicatur, an sit homo, an sit fera, an sit Clericus, an sit Laicus; certè homicida erit, si ille homo fuerit: & erit excommunicatus, si ille fuerit Clericus. Ita Lop. quem citat, sequiturque Sanch. ibi quia tunc non affectus modò, verum etiam opus externum injustum est; ut etiam est opus externum injustum, quoties debita diligentia non est advenienter appposita, ut ex se liquet.

26. Certum est mihi secundò: Si tu dum vis occidere Petrum Laicum, casu, & omnino per accidens, ac præter intentionem occidisti Paulum, qui fortè, quia v. g. illac transibat, in seictum suscepit, te non esse homicidam, nec obligari ad restitutionem, nec esse irregularem, nec esse excommunicatum, si fortè Paulus fuerit Clericus, Ita Sanch. l. c. n. 27. Fragosus de Rep. Christiana t. 2. l. 1. d. 2. s. 1. n. 36. citans Mol. & Coninch, Portellam, & apud Dianam p. 9. r. 4. ref. 31. Fagund. in dec. l. 5. c. 1. n. 13. Ratio est, quia tum nullum delictum commissisti contra Paulum: Supponimus enim inculpabiliter te gessisse, & omnino involuntarium tibi fuisse interfecionem Pauli; Ergo nulla pœna dignus es ex hac Pauli occisione aded tibi involuntaria.

27. Certum est tertio, Si occidas, seu percutias Laicum, putans te occidere, seu percutere Clericum, te non incurere in excommunicationem. Ita Sanch. ibid. n. 28. Covarr. in c. Alma mater p. 1. §. 10. 15. vers. ultimo, & passim. Ratio est, quia excommunicatio est imposita non contra volentem, sed contra exequentem percussionem Clerici.

Remanent iam quatuor incerta; Primò, An si occidere volens Clericum Petrum, occidas per errorem inculpatum Paulum etiam Clericum incidas in excommunicationem, Secundò, An si occidere volens Petrum, vel quemlibet alium, per similem errorem occidas Paulum, debeas restitutionem ex Paulo occiso; Tertio, Quid de irregularitate; illamne in utroque casu contrahes; Quarto, quid de violatione Ecclesiæ;

28. Quoad primum, Communis opinio docet, te incidere in excommunicationem. Ita Sanch. l. c. n. 27. citans Covarr. Cordubam, aliòsque, Bon. loco mox citando, afferens suarium; Molinam, aliòsque, Rebelleum p. 1. l. 3. c. 12. n. 13. Ratio est, tum quia & tu ipse, & animo Clericum tunc quis occidit; tum quia Ecclesia per se primò sub censuris intendit prohibere, ne homo, vel Clericus, quicumque ille sit occidatur, siue sit hic, siue sit ille.

29. Verum probabile etiam censeo, non incurere Ita Fragosus de Rep. Christiana t. 2. lib. 1. d. 2. s. 1. num. 36. fusè probans, quem exscribit Diana p. 9. r. 4. n. 32. Ratio est, quia actio illa exterior, ad quam solum sequitur censura, non est à te voluntarie admessa, quia non est voluntas, ubi non præcedit cognitio; quare à te non fuit Paulus in injuria affectus, nisi solum materialiter: ergo non est caput, unde procedere debeat pœna excommunicationis, quæ non est imposita, ut dictum est, nisi actioni exteriori formaliter injuriolæ, Confirmatur: quia propter eandem rationem simile quid dictum est, modò num. 26. ex Sanch. Id quod quamvis ibi admittat, non autem in hoc præfenti casu; contendatque disparti-

tem afferre, tamen eam non videtur afferre sufficientem sententia, Priorem sequuntur ij, qui modo n. 28. Primum ibi positam secuti sunt; par enim videtur ratio: quidem Bonacina disp. 3. de restit. in partic. quasi. v. sect. 2. part. 3. num. 8. sic hanc opinionem firmat: Ratio est, inquit, quia primò, ita habetur l. cum, qui nocentem §. si injuria, ff. de injurijs. Tum quia secundò, hic actio est injusta contra Paulum, sicut contra hunc hominem, licet falsò putetur Petrus. Tum quia tertio, qui committit Delictum Cuius, quam putabat esse Titium, tenetur ad restitutionem, ergo idem dicendum est in proposito casu. Tum quia quarto, qui percutit Caium Clericum quem putabat esse Titium Clericum; committit sacrilegium, peccat contra iustitiam, & subiacet excommunicationi. Covarr. Suarez, Sanchez, Julius Clarus, alique apud Rebelleum, quoniam ipse percutit homicidam in hoc casu non teneri ad omnimodam restitutionem. Hac Bonacina.

31. Non obligari tamen ad restitutionem probabile mihi apparet; quia ita sequitur ex ratione iam numero 29. dicta, à sententibus non incurri excommunicationem. Et de Lugo quidem tom. 1. de iustis. disputat. 17. sect. 13. num. 75. vide etiam disp. 7. sect. 1. num. 25. sic habet in hac re. Dices est volendo occidere Petrum inimicum, per errorem occidis Paulum amicum, quem videtur longe non agnovisti & putasti esse Petrum, quem eo loco paulò ante, reliqueras; non committis homicidium voluntarium, nec fortasse homicidium, quia illud homicidium procedit ex ignorantia: quæ causat involuntarium: ergo similiter, si putares furari rem Petri, & accipis rem Pauli; non committis furtum. Respondi ad hoc potest: quibus sit de antecedente, negando consequentiam; est enim differentia: nam in primo casu erras circa substantiam actionis: non enim vis occidere illum hominem, quem occidis; sed alium: quare illa actio videri potest involuntaria. At in secundo casu error non versatur circa substantiam actionis (quando adstet hic error in furando, & restituendum, docebo inferius, libro 8. tractatu 3. cap. 1. §. 6. num. 2. Vis enim accipere, & furari, (dicendum damnsare) rem ipsam, circa quam non erras, sed circa dominum illius, quod non pertinet ad substantiam transpositionis huius rei; quare ista actio secundum se tota est voluntaria. Hac de Lugo. Notasti illud; (non committis homicidium voluntarium, nec fortasse homicidium) id quod dum non reiecit, videtur admittit. Si ergo non committis homicidium, non teneris ad restitutionem ex homicidio.

32. Confirmatur ex Fagundes in dec. lib. 5. cap. 1. num. 14. qui quærens, An homicidium prædicto modo ex errore commissum leges puniant pœna ordinaria mortis, an pœna arbitraria à Iudice imponenda; putat probabilius puniri arbitraria Et ratio est, inquit, quia huiusmodi homicidium respectu illius, quem occidit, fuit merè casuale; & per accidens contigit: quæ, licet fuerit culposum, quatenus absolute voluerit occidere, non tamen respectu occisi fuit voluntarium. Hac ille. Si ergo non fuit verè coram Deo voluntarium respectu occisi; cur sic errans restitutionem illi debeat in conscientia?

33. Confirmatur secundò ex Molina tom. 4. dispensatione 30. qui distinguit tria in casu huius erratæ interfecionis: Primò, delictum coram Deo; & hoc certum est esse mortale, ac si non fuisset sine errore, &c. Secundò, in ordine ad Rempubl. & hoc modo acceptum puniatur ab eadem Republ. æquè, ac si fuisset sine errore (sic ipse putat; cum probabilius modò contrarium iudicaverit Fagundez) & ratio est, inquit, quia æqualis læsio facta est. Reip. cum iam vnus homo ab ipsa ablati in iustis fuerit. Tertio, in ordine ad ipsum Paulum per errorem occisum, & quoad hoc, sic loquitur: Tertium verò est injuria Pauli interfecit, quæ in suos propinquos & heredes suo modo redundat; & quam pressequi ad ipsos, etiam suo, ac defuncti nominis spectat. Et quod hoc, negandum non est, injuriam esse